

Rekordowy eksport żywności z Polski w 2017 r.

Surowce rolne:

- **Zboża:** Rosja dominuje w światowym eksporcie pszenicy. Wysoka podaż zboża rosyjskiego wpływa negatywnie na jego sprzedaż przez UE. Unijny eksport pszenicy, wbrew wcześniejszym oczekiwaniom może okazać się niższy o 1,2% r/r i najniższy od sez. 2012/13. Wstępne oczekiwania dla światowej produkcji pszenicy w sez. 2018/19 mówią o 2% spadku r/r, co może być czynnikiem działającym na wzrosty cen tego zboża.
- **Mleko:** Na początku 2018 r. ceny masła kształtowały się na poziomie niższym r/r. Dalszy poziom jego cen uzależniony będzie od podaży w krajach o dużym znaczeniu eksportowym, m.in. w Nowej Zelandii. Prognozy produkcji mleka w tym kraju są jednak coraz mniej optymistyczne.
- **Mięso:** Zmniejsza się dynamika spadku eksportu wieprzowiny z UE do Chin. Czynnikiem determinującym spadki wieprzowiny obserwowane na koniec 2017 r. mógł być w dużej mierze wzrost produkcji na poziomie UE, na co wskazują dane o pogłowiu w Niemczech, w mniejszym stopniu decydowały o nim czynniki popytowe.
- **Owoce i warzywa:** Rekordowa produkcja mrożonych warzyw w kraju. Polska umacnia się na pozycji drugiego producenta w UE i zmniejsza dystans do Belgii. Niekorzystna sytuacja na rynku ziemniaków w kraju. Ceny skupu ziemniaków w grudniu 2017 r. wg GUS spadły o 7,3% r/r, wskutek wzrostu produkcji w kraju oraz wysokiej podaży w pozostałych krajach UE.

Otoczenie rolnictwa:

- Wartość eksportu produktów rolno-spożywczych w I-XI 2017 r. z Polski wzrosła o 13% r/r do 25,1 mld EUR i już przewyższyła wartość sprzedaży zagranicznej żywności w całym 2016 r. Eksport w 2017 r. może przekroczyć 27,5 mld EUR.
- Dobra koniunktura na rynkach rolnych oraz więcej środków na współfinansowanie inwestycji rolniczych przekładają się na ożywienie w sprzedaży maszyn dla rolnictwa.

Ceny netto wybranych produktów rolnych w grudniu 2017 r.

	Cena		Zmiana %	
	XII.17	m/m	r/r	
pszenica (zł/t)	673,10	2,4	5,4	
kukurydza (zł/t)	545,90	10,9	-2,2	
rzepak (zł/t)	1 631,00	0,8	-11,1	
drób (zł/kg)	3,67	0,3	4,0	
trzo da chlewna (zł/kg)	4,56	-1,9	-9,3	
mleko (zł/hl)	152,49	0,8	12,1	
jablka (zł/kg)	1,70	-2,3	82,8	

źródło: GUS, MRiRW, PKO Bank Polski

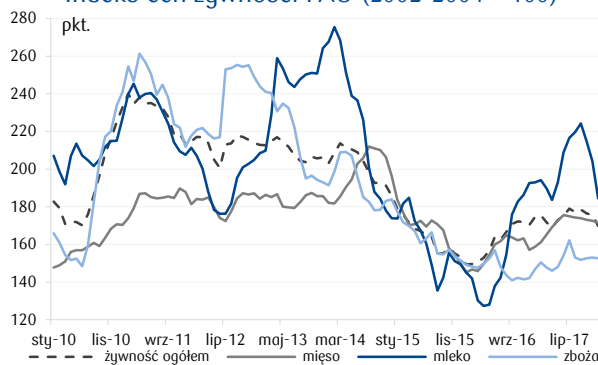
Departament Analiz Ekonomicznych

Zespół Analiz Sektorowych

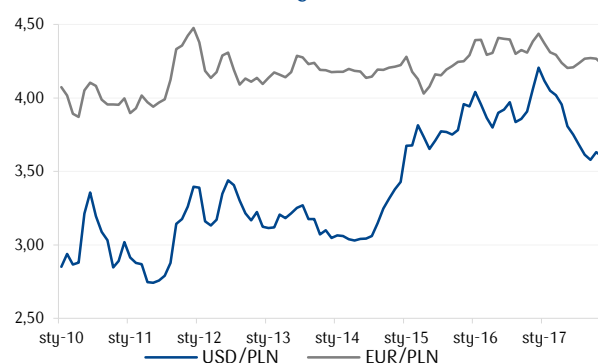
analizy.sektorowe@pkobp.pl

Mariusz Dziwulski
tel. 22 521 81 88

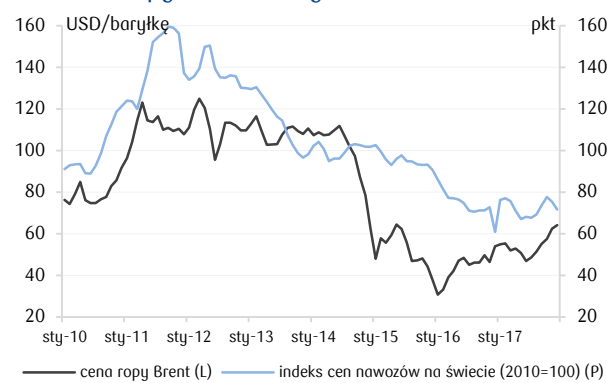
Indeks cen żywności FAO (2002-2004 = 100)

Kursy walut

Cena ropy vs światowy indeks cen nawozów

źródło: FAO, NBP, Bank Światowy, PKO Bank Polski

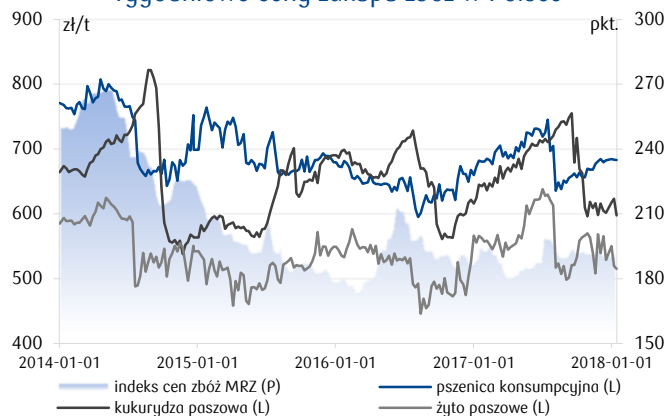
Rosja dominuje w światowym eksporcie pszenicy

- Rosyjski eksport pszenicy od lipca do listopada 2017 r. wyniósł 17,5 mln t (+28,3% r/r), co stawia Rosję na pozycji największego światowego eksportera tego zboża na świecie. Za wzrost odpowiadała przede wszystkim większa sprzedaż do Egiptu (+28,3%, do 3,2 mln t). Znacząco zwiększył się również eksport rosyjskiej pszenicy do krajów Oceanii i Azji, takich jak Indonezja (+857 tys. t) Wietnam (+421 tys. t) czy też Indie (+274 tys. t), gdzie w coraz większym stopniu odczuwalny jest brak dostaw pszenicy z Australii, po blisko 30% spadku zbiorów w tym kraju w sez. 2017/18. Spodziewany blisko 40% spadek eksportu pszenicy z Australii spowoduje utrzymanie wysokich dostaw z pszenicy z Rosji również w kolejnych miesiącach. USDA w styczniowym raporcie WASDE podniósł prognozy rosyjskiego eksportu pszenicy w sez. 2017/18 z 33,5 do 35,0 mln t. Jednocześnie w takim samym stosunku obniżyły się oczekiwania dla eksportu z UE-28 (z 28,5 do 27,0 mln t), co oznacza, że unijny eksport pszenicy jednak spadnie o 1,2% r/r wobec niskiego poziomu w sez. 2016/17. Tym samym unijna sprzedaż tego zboża może okazać się najniższa od sez. 2012/13. Spadki będzie nasilało obserwowane umocnienie EURUSD, które wpłynie na zmniejszenie konkurencyjności pszenicy europejskiej.

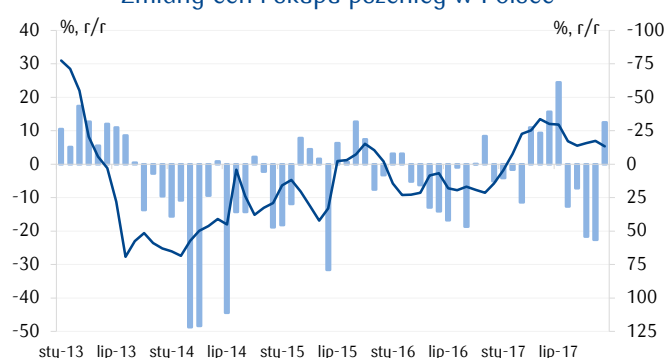
Wstępne oczekiwania dla pszenicy i rzepaku w sez. 2018/19

- Ze wstępnych projekcji IGC (International Grains Council) wynika, że światowa produkcja pszenicy w sez. 2018/19 może obniżyć się o 2%, r/r do 742 mln t. Szacowany spadek wynika z oczekiwanego zmniejszenia powierzchni upraw tego zboża o 1% r/r, a także założenia utrzymania się trendu w plonowaniu pszenicy. Spadek powierzchni upraw oczekiwany jest głównie w Unii Europejskiej (z uwagi na niekorzystne warunki do siewu w Niemczech oraz krajach bałtyckich), Rosji, Indiach oraz w krajach Afryki Północnej. IGC oczekuje jednocześnie, że konsumpcja pszenicy w sez. 2018/19 na świecie zwiększy się o 1%, do 748 mln t i będzie przewyższać światową produkcję tego zboża. Oznacza to, że światowe zapasy pszenicy na koniec sez. 2018/19 mogą zanotować pierwszy, od sześciu sezonów, spadek. Spadku zapasów oczekuje się u głównych eksporterów tego zboża, co może ograniczyć handel i wpłynąć na wzrosty cen pszenicy w 2h18.
- Powierzchnia upraw rzepaku w UE-28 (największy światowy producent) pod zbiory w sez. 2018/19 nie zmieni się istotnie, choć zmiany w areale zasiewów w poszczególnych krajach będą zróżnicowane. Wzrostu powierzchni upraw oczekuje się we Francji z uwagi na korzystne relacje cen rzepaku do pszenicy w połowie 2017 r. Niekorzystne warunki pogodowe przełożyły się jednak na spadek powierzchni zasiewów w Niemczech. Areal upraw rzepaku w Polsce zmniejszy się może o 12% r/r do 780 tys. ha. Przełoży się to z dużym prawdopodobieństwem na spadek krajowych zbiorów rzepaku w 2018 r.

Tygodniowe ceny zakupu zbóż w Polsce

Zmiany cen i skupu pszenicy w Polsce

Ceny kontraktów terminowych na pszenicę i rzepak Euronext-MATIF - kontrakt najbliższy

Powierzchnia upraw pszenicy na świecie w sez. 2018/19 (mln ha)

	15/16	16/17*	17/18**	18/19***	zmiana r/r (%)
UE	26,8	27	26,3	25,9	-1,6
Rosja	25,6	27	26,8	26,5	-1,1
USA	19,1	17,8	15,2	15,5	2,2
Australia	11,3	12,9	12,4	12,6	1,3
Świat	223,9	222,8	219,9	218,5	-0,6

*szacunek, **prognoza ***projekcja

źródło: MRIRW, MRZ, GUS, Reuters, USDA, PKO Bank Polski

Pierwszy od lipca 2016 r. spadek cen masła

- Ceny sprzedaży masła w Polsce na początku 2018 r., po wielu miesiącach wzrostów, kształtowały się na poziomie niższym niż przed rokiem. Wg danych MRiRW masło ekstra w blokach w 1 tyg. stycznia 2018 r. w hurcie wyceniane było na 17,43 zł/kg, tj. mniej o 4,3% r/r. Jest to pierwszy spadek cen tego produktu od lipca 2016 r. Od szczytów notowanych w połowie września 2017 r. ceny masła obniżyły się o 31,1%. Rosnąca produkcja masła w UE i na świecie, będąca rezultatem wzrostu dostaw mleka, spowodować może, że sezonowy spadek cen masła w 1h18 może być szybszy niż przed rokiem, co sugerować może utrzymanie jego cen na niższym poziomie r/r również w kolejnych miesiącach. Pogłębienie spadku możliwe jest w 2h18 z uwagi na wysoką bazę cenową z 2017 r. Ostateczny poziom cen zależeć będzie głównie od produkcji w krajach eksporterach m.in. w Nowej Zelandii, gdzie prognozy z uwagi na niekorzystne uwarunkowania pogodowe są coraz mniej optymistyczne.

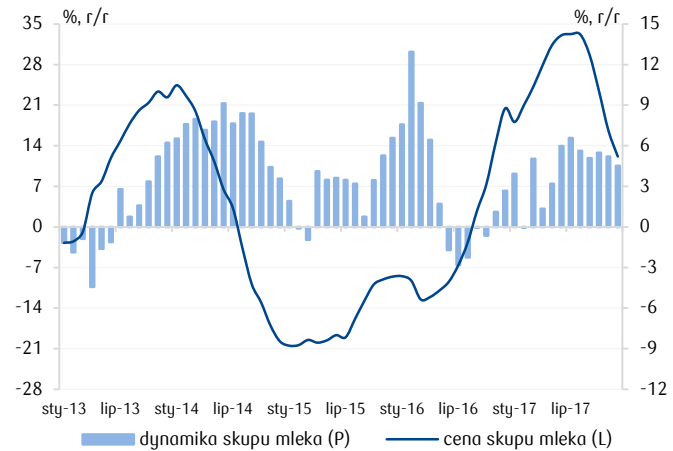
Niższa produkcja mleka w Nowej Zelandii w grudniu 2017 r.

- Po obserwowanych od połowy 2017 r. wzrostach produkcji mleka w Nowej Zelandii, w wyniku suszy, która odbiła się na jakości pastwisk, w grudniu 2017 r. produkcja mleka w tym kraju obniżyła się o 2,6% r/r, będąc jednocześnie najniższą (biorąc pod uwagę grudzień) od 2012 r. Łącznie w 2017 r. nowozelandzka produkcja tego surowca wzrosła o 1,3% r/r, z czego w 2h17 o 0,7% r/r., Co więcej, pod koniec grudnia 2017 r. Fonterra obniżyła prognozy produkcji mleka w Nowej Zelandii w sez. 2017/18 do -4% r/r, co pozwala oczekiwać spadków produkcji w tym kraju także w 1h18.
- Zmiany te na początku roku odbiły się na notowaniach giełdy Global Dairy Trade (GDT). W dwóch styczniowych sesjach zanotowano wzrosty indeksu produktów mlecznych odpowiednio o 2,1% i 4,9%. Mimo wzrostów indeks GDT utrzymuje się jednak na poziomie niższym niż przed rokiem (por. wykres). Niemniej, ograniczenie dostaw mleka w Nowej Zelandii będzie czynnikiem, który może oddziaływać na wyhamowanie oczekiwanych spadków cen w mleczarstwie w 1h18.

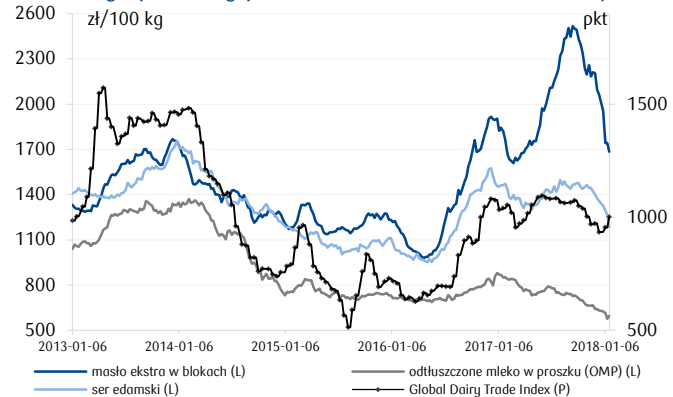
Interwencyjne zapasy odtłuszczonego mleka w proszku rosną

- Utrzymywanie się cen odtłuszczonego mleka w proszku (OMP) na rekordowo niskim poziomie (~140 EUR/100 kg) powoduje wzrost jego zapasów gromadzonych w ramach skupu interwencyjnego – wg KE od sierpnia 2017 r. do listopada 2017 r. zwiększyły się one o blisko 6%, do 379 tys. t. W dotychczasowych przetargach KE (do stycznia 2018 r.), upłynniono zaledwie 2 tys. t unijnych zapasów interwencyjnych. Maleją co prawda zapasy OMP w ramach prywatnego przechowywania – w listopadzie 2017 r. wynosiły 2,7 tys. t (vs 72,1 tys. t w listopadzie 2016 r.), co pozwoliło na spadek łącznych zapasów OMP w UE o blisko 10% r/r. Wysoki łączny poziom zapasów stanowi jednak wciąż barierę do wzrostów cen mleka w proszku, w krótkim okresie trudną do rozwiązania w warunkach wzrostu produkcji i utrzymywania się niskich cen.

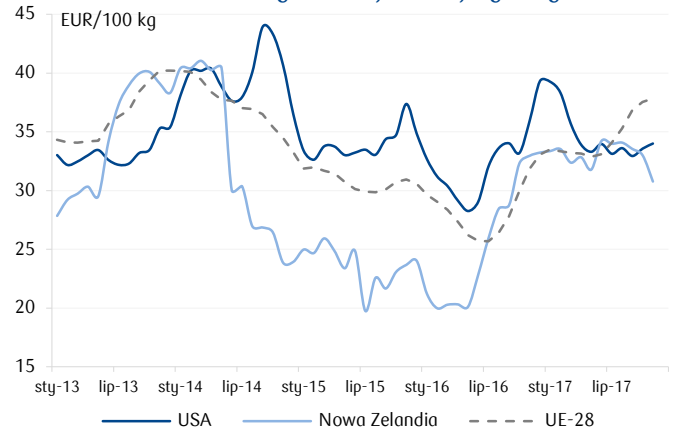
Dynamika cen i skupu mleka w Polsce

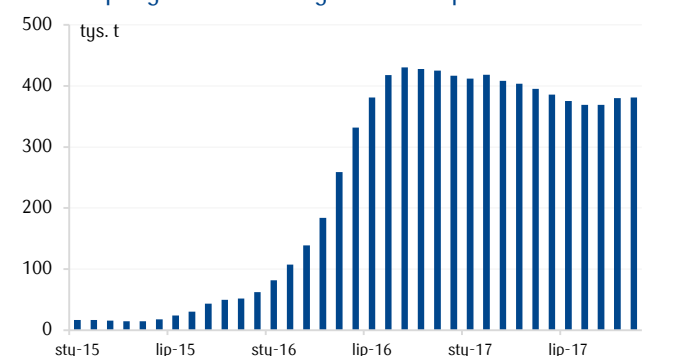
Ceny sprzedaży przetworów mleczarskich w kraju

Cena mleka surowego na najważniejszych rynkach

Zapasy odtłuszczonego mleka w proszku w UE

źródło: MRiRW, KE, CLAL, KE, PKO Bank Polski

Wyhamowuje spadek eksportu wieprzowiny z UE do Chin

- Wg Eurostatu unijny eksport mięsa wieprzowego do Chin łącznie we wrześniu i październiku 2017 r. zmniejszył się o 2,1% r/r wobec spadku aż o 37% r/r w 1h17. W październiku 2017 r. sprzedaż unijnego mięsa do Chin nawet wzrosła (+6,7% r/r), co wskazuje na powolne osłabianie spadku popytu na tym rynku. Co więcej, wstępne dane dotyczące eksportu z niektórych krajów w listopadzie 2017 r. wskazują na kontynuację nieznaczного wzrostu. Sprzedaż z Niemiec, które są największym dostawcą wieprzowiny na rynek „Państwa Środka”, w listopadzie 2017 r. zwiększyła się o 9,6% r/r, do 24,2 tys. t. Z uwagi na powyższe zmiany oceniać można, że w końcówce roku czynnik popytowy (istotny dla kształtowania cen w 1-3q17) odgrywał już mniejszą rolę w obserwowanych spadkach wieprzowiny na rynku UE. Na pogorszenie koniunktury wpływała głównie większa podaż wieprzowiny w krajach Wspólnoty.
- Biorąc pod uwagę zmiany w produkcji wieprzowiny na rynku chińskim nie należy oczekiwać jednak znacznego wzrostu eksportu w kolejnych miesiącach (1q18). Dodatkowo umocnienie EUR do USD na początku 2018 r. mocno pogorszyło konkurencyjność mięsa unijnego na rynkach trzecich. Czynnikiem pozytywnym jest jednak wciąż utrzymujący się wysoki popyt w innych krajach azjatyckich, m.in. Filipinach.

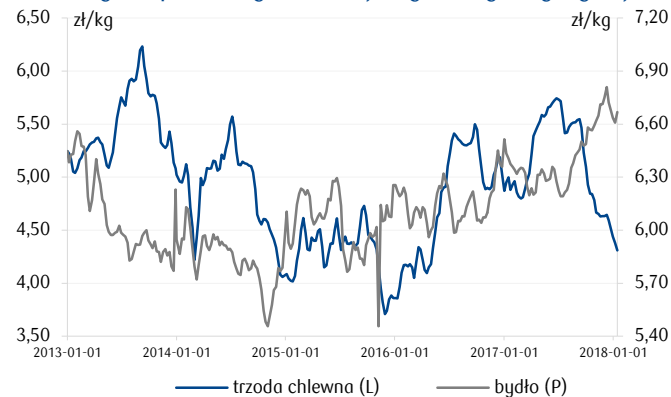
Wzrost pogłowia świń w Niemczech

- Ze wstępnych danych Eurostatu wynika, że pogłowie świń w Niemczech w grudniu 2017 r. wynosiło 27,55 mln szt. i było wyższe o 0,65% r/r. Wzrost pogłowia, szczególnie prosiąt, sugeruje zwiększanie podaży żywca wieprzowego w Niemczech na początku 2018 r. Pogorszenie relacji cenowych na rynku trzody chlewnej może jednak spowodować, że producenci niemieccy w kolejnych miesiącach będą mniej skłonni do zwiększania stad. Na początku 2018 r. (2 tydz. stycznia) ceny trzody chlewnej na niemieckiej giełdzie VEZG, obniżyły się do poziomu 1,30 EUR/kg, tj. najniższego od kwietnia 2016 r. sugerując dalsze obniżki cen trzody także w Polsce.

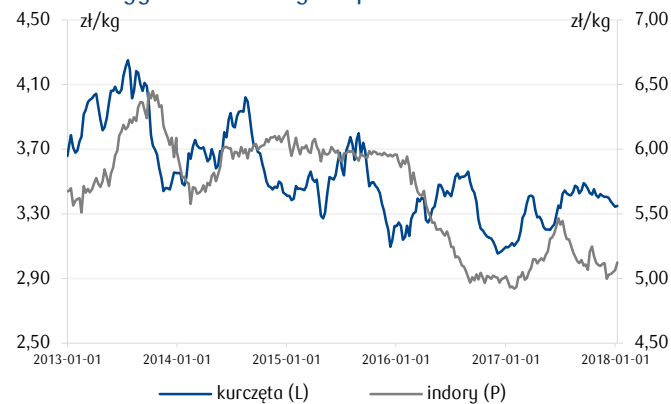
Czy Ukraina zagroza unijnemu rynkowi drobiu?

- Wg danych KE, w pierwszych 11 miesiącach 2017 r. unijny import mięsa drobiowego z Ukrainy zwiększył się o 65% r/r, do 75 tys. t. Ukraina stała się tym samym jednym z ważniejszych dostawców drobiu na rynek Wspólnoty z 10% udziałem w imporcie. Mimo jednoczesnego zwiększania sprzedaży unijnego drobiu na Ukrainę wartość importu wzrasta zdecydowanie szybciej od eksportu. Unijny eksport opiera się na sprzedaży tanich elementów tuszek drobiowych oraz podrobów, na które popyt z uwagi na spadek dochodów konsumentów w ostatnich kilku latach znacząco wzrósł. Biorąc pod uwagę wzrost produkcji na Ukrainie (wg USDA w produkcji mięsa drobiowego w 2018 r. osiągnie 1 mln t tj. +2% r/r), możliwe jest dalsze zwiększanie importu drobiu z tego kraju, co jest czynnikiem niekorzystnym dla rozwoju unijnego, w tym polskiego, rynku z uwagi na wysoką konkurencyjność cenową drobiu z Ukrainy.

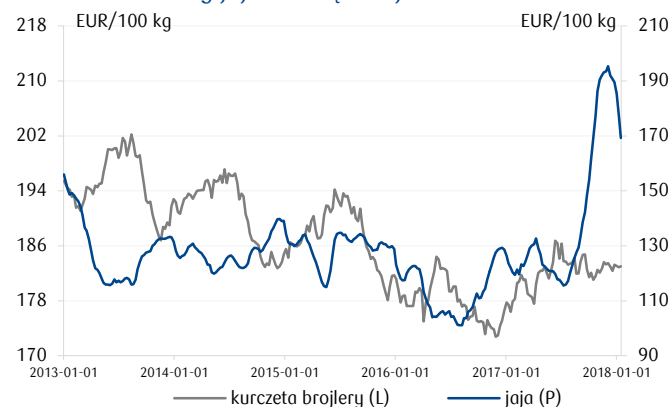
Ceny skupu trzody chlewnej i bydła wg wagi żywej

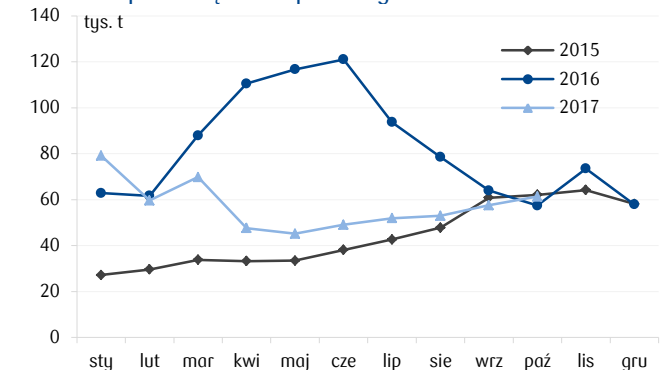
Tygodniowe ceny skupu drobiu w Polsce

Ceny jaj i kurcząt brojlerów w UE

Eksport mięsa wieprzowego z UE-28 do Chin

źródło: GUS, MRiRW, KE, Eurostat, PKO Bank Polski

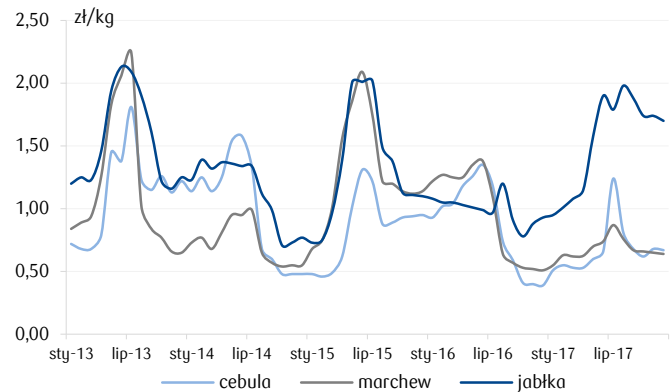
Rekordowa produkcja mrożonych warzyw

- Wg GUS produkcja mrożonych warzyw w przedsiębiorstwach zatrudniających 50 i więcej osób w 2017 r. wyniosła 707 tys. t (+9,1% r/r), co stanowiło najwyższy poziom w historii. Znaczny wzrost produkcji, mimo stabilnej bazy surowcowej (zbiory warzyw gruntowych w 2017 r. na poziomie zbliżonym r/r), świadczy w dużej mierze o zmieniającej się strukturze upraw oraz wymaganiach rynku. W ostatniej dekadzie produkcja mrożonych warzyw w Polsce wzrosła o ponad 54%, napędzana wzrastającym zapotrzebowaniem na rynku krajowym, ale także rosnącym eksportem. Silny wzrost produkcji w 2017 r. spowodowany jest także zwiększonym popytem ze strony zakładów przetwórczych w obliczu spadku dostępności owoców do mrożenia z uwagi na znaczące straty przymrozkowe.
- Utrzymanie trendów w konsumpcji żywności a także rozwoju sektora HoReCa, może spowodować, że produkcja mrożonych warzyw w Polsce w kolejnych latach również będzie się zwiększać. Potencjał rozwoju rynku wciąż jest znaczny z uwagi na szeroką bazę surowcową, wysoką konkurencyjność a także relatywnie dużą przestrzeń do wzrostu konsumpcji krajowej. Polska jest drugim, po Belgii (ok 1 mln t), producentem mrożonych warzyw w UE. Udział Polski, przy stabilnej w ostatnich 5 latach produkcji w Belgii (dane Statista), na rynku unijnym się zwiększa. W relatywnie krótkim czasie polska ma szansę być największym producentem w UE.

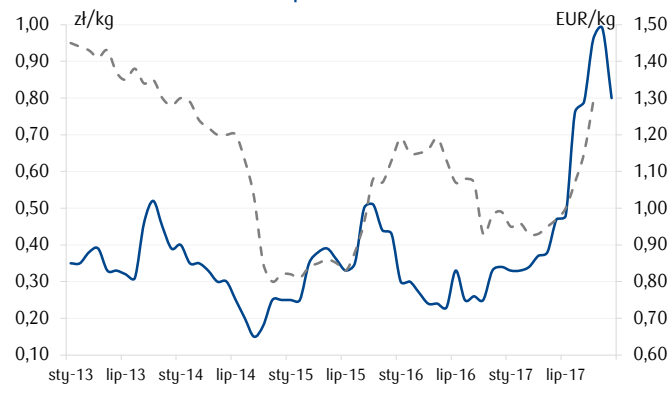
Produkcja ziemniaków znacząco wzrosła w UE

- Z danych NEPG (North Western European Potato Growers) wynika, że produkcja ziemniaków w krajach Europy północno-zachodniej (Belgia, Niemcy, Francja, Holandia, Wlk. Brytania), które odpowiadają za blisko 60% unijnej produkcji ziemniaków wzrosły o 19,4% r/r, do nieco ponad 29 mln t. Były jednocześnie o 17,2% wyższe od średniej z ostatnich 5 lat. Na wzrost produkcji przełożyła się wyższa powierzchnia upraw ziemniaków (o 5,5 r/r), a także lepsze plonowanie (+13% r/r) w stosunku do niskiego w 2016 r., spowodowanego w dużej mierze suszą na zachodzie Europy.
- Większe zbiory odnotowano także w Polsce. Zgodnie z wynikowym szacunkiem GUS, w 2017 r. wyniosły one 9,5 mln t i były o wyższe ok. 7% r/r. Dane odnośnie wzrostu produkcji u największych unijnych producentów wskazują, że zbiory ziemniaków w UE-28 w 2017 r. ukształtowały się na najwyższym poziomie od 2011 r.
- Wysokie zbiory w kraju i presja podaży na najważniejszych rynkach unijnych przekładają się na spadki cen ziemniaków. Wg GUS przeciętna krajowa cena skupu ziemniaków w grudniu 2017 r. była niższa o 7,3% r/r (31,11 zł/dt) i jednocześnie, biorąc pod uwagę grudzień, najniższa od 2005 r. Znaczący spadek cen oznacza zmniejszenie opłacalności produkcji ziemniaków w sez. 2017/18, co z kolei może mieć wpływ na zmniejszenie powierzchni upraw ziemniaków w 2018 r. i działać w kierunku wzrostu ich cen w 2h18.

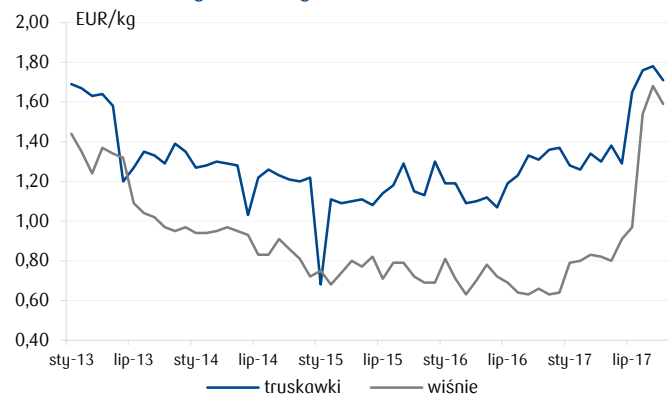
Miesięczne ceny skupu owoców i warzyw do konsumpcji bezpośredniej w kraju

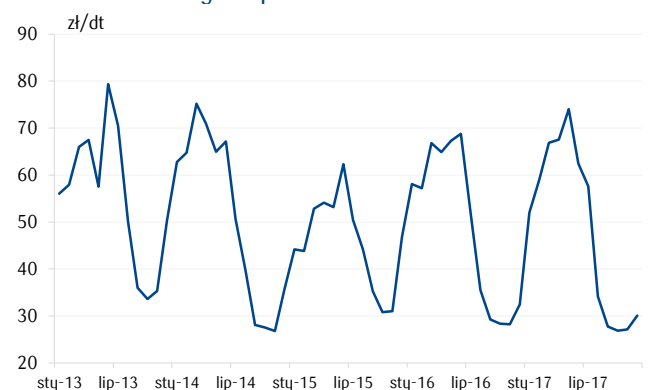
Ceny skupu jabłek do przetwórstwa i ceny ZSJ w eksporcie z Polski

Ceny mrożonych owoców z Polski

Ceny skupu ziemniaków z Polsce

źródło: ZEO IERiGŻ-PIB, MRiRW, GUS, PKO Bank Polski

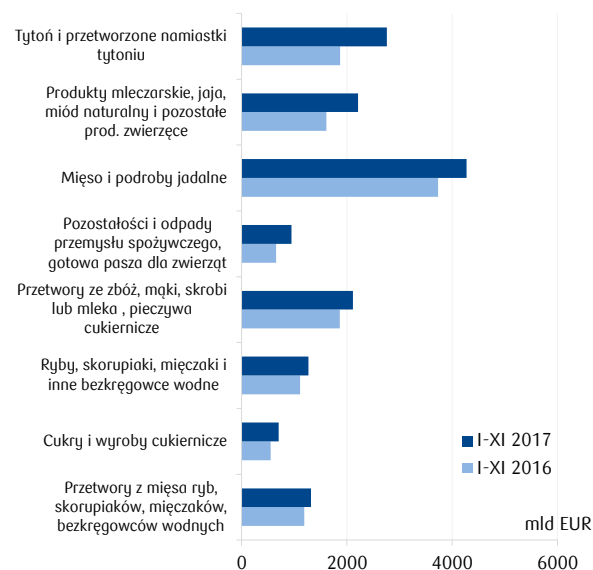
Rekordowy eksport produktów rolno-spożywczych w 2017 r.

- Z danych Ministerstwa Rozwoju wynika, że wartość eksportu produktów rolno-spożywczych w I-XI 2017 r. z Polski wzrosła o 13% r/r do 25,1 mld EUR i już przewyższyła wartość sprzedaży zagranicznej żywności w całym 2016 r.
- Istotny wpływ na wzrost eksportu z Polski miała większa sprzedaż tytoniu (+48% r/r do 2,76 mld EUR). Silny popyt na rynkach zewnętrznych sprawił, że aż o 37% wzrosła sprzedaż produktów mleczarskich. Dodatkowo wzrost wartości eksportu napędzały wyższe r/r ceny artykułów mleczarskich, w szczególności masła i serów. Wzrastał także eksport mięsa i podrobów, choć przy zwalniającej dynamice eksportu drobiu.
- Warto zaznaczyć, że wzrost eksportu byłby większy gdyby nie znaczne ograniczenie sprzedaży zagranicznej tłuszczów i olejów pochodzenia zwierzęcego oraz roślinnego (-32% r/r, -187 mln EUR). Wynikało ono z jednej strony z mniejszej produkcji na poziomie krajowym (spadek produkcji rzepaku w sez. 2016/17), a z drugiej strony ze zmian w regulacjach dotyczących uszczelniania wpływów z podatku VAT. O 142 mln EUR zmniejszyła się także wartość polskiego eksportu zbóż, która była wynikiem znacznie słabszej ich sprzedaży w 2h17 (w 1q17 eksport zbóż z polski wzrósł o 36% r/r), spowodowanej odbudową produkcji w UE (Francja), a także spadku popytu w krajach Afryki Pn., co związane jest w dużej mierze z silnymi dostawami pszenicy rosyjskiej.
- Szacować można, że przy utrzymaniu dotychczasowej dynamiki, eksport produktów rolno-spożywczych z Polski w całym 2017 r. przekroczy 27,5 mld EUR. W 2018 r. możliwy jest dalszy wzrost eksportu żywności z Polski, choć już nie tak dynamiczny m.in. z uwagi na oczekiwane zmniejszenie popytu eksportowego na mięso, a także wyroby mleczarskie.

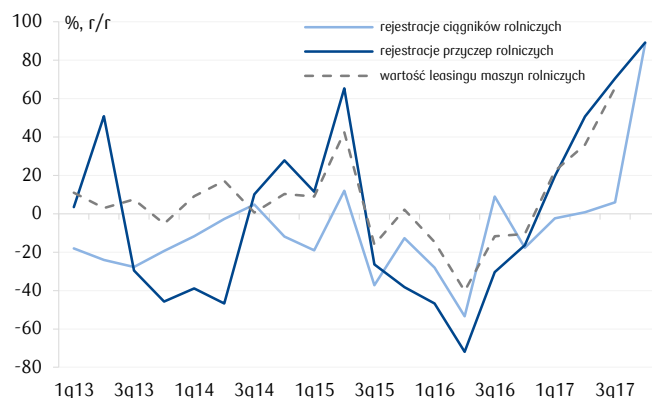
Ożywienie na rynku maszyn rolniczych

- Dobra koniunktura na rynkach rolnych oraz więcej środków na współfinansowanie inwestycji rolniczych przekładają się na lepszą sprzedaż maszyn rolniczych. W 4q17 (dane PZPM) liczba rejestracji nowych ciągników rolniczych wzrosła aż o 89% do 3911 szt. Biorąc pod uwagę tylko czwarty kwartał, był to najlepszy wynik od 2012 r., kiedy wydatki inwestycyjne w rolnictwie były rekordowo wysokie. Poprawę popytu widać również na rynku przyczep, których liczba rejestracji w 4q17 wzrosła w zbliżonym tempie (+89% r/r), choć to w dużej mierze wynik niskiej bazy odniesienia tj. rekordowo niskich rejestracji w 4q16, a także zwiększonej wartości maszyn rolniczych oddawanych w leasing w 2h17.
- Oceniamy, że ożywienie na rynku maszyn rolniczych będzie kontynuowane w 2018 r. z uwagi na wzrost dostępności środków pomocowych na inwestycje w rolnictwie. Czynnikiem niesprzyjającym będzie spodziewane pogorszenie koniunktury na niektórych rynkach rolnych.

Eksport wybranych produktów rolno-spożywczych z Polski w I-XI 2017 r.

Rejestracje nowych ciągników i przyczep rolniczych w Polsce oraz wartość leasingu maszyn dla rolnictwa

źródło: MR, PZPM, PKO Bank Polski